

9 | 2025

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 35. (95.) ÉVF.
9. SZÁM | 2025. SZEPTEMBER | ÁRA: 6 LEJ

TARTALOM

Kedves Olvasó! | 3

Józsa István Lajos: Gondolatok az iskolakezdekről | 4

László Benczédi Zsófia: A gondoskodó Isten | 5

Burus János: Pipe, kedves falum hétszáz éves | 7

Moldován-Szeredai Noémi: Őszi hálaadás ünnepe | 12

Van valami, ami mindannyiunkban közös | 13

Hadnagy Éva: Lelki feltöltődés és hiterősítés lóháton | 16

Varga István (Én is unitárius vagyok!) | 18

A hónap kérdései | 19

Rácz Norbert Zsolt: Az őszi hálaadásról | 20

Demény Csilla Júlia: Mindennapi hála | 22

Bálint Imola: Kedves Naplóm! | 23

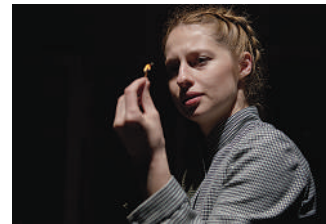
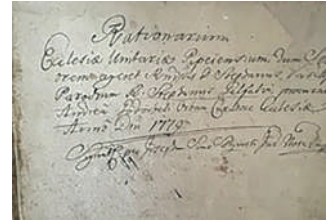
Egyházunk hírei | 25

Fekete Levente: Zengő húron... dallal, imával.

Hatodik citeratábor Nagyajtán | 29

Barangoló Isten országában | 30

Rejtvény | 31

CÍMLAPON: Szejkefürdői Unitárius Találkozó
HÁTLAGON: Lelkészbeiktató ünnepségen Kőhalomban

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Bálint Imola teológiai hallgató (Firtosváralja), **Bartalis Izabella** karnagy, a Hargita Megyei Hagyományörző Forrásközpont igazgatója (Székelyudvarhely), **Burus János** ny. magyartanár (Csíkszereda), **Fekete Levente** lelkész (Nagyajta), **Józsa István Lajos** lelkész (Torda), **László Benczédi Zsófia** lelkész (Barót), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvár)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)
Megbízott főszerkesztő: **Koppándi Júlia**
Megbízott szerkesztő: **dr. Berki Tímea**
Szerkesztőbizottság: **Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és társadalom), **Dimény Csilla Júlia** (Nők világa), **Ferencz Csaba-Levente** (Rejtvény), **Hadnagy Éva** (Riport), **dr. Koncz Attila** (Kultúra), **Mátéfi Tímea** (Lelki élet), **Mészáros Tímea** médiareferens (Egyházi hírek), **Mikó**

Ferenc (Bibliamagyarázat), **Moldován-Szeredai Noémi** (Hagyományaink), **Pap Zoltán** (fotó), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Szabó Előd** (Egyháztörténet), **Székely Andrea** (Szeretetszolgálat), **Széles László** (Ifjúsági oldal), **Szombatfalvi Etelka** (Gyermekoldal)
Tördelés: **Virág Péter**. Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**
Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református Sajtóközpont**
Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9
Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org
Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0740 937 116.
A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhó előtti hónap 10-e.
ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

Őszelő havát köszöntjük. Almát, szilvát, szőlőt szüretelünk. A nyár ízét, zamatát befőttekbe, lekvárokba, zakuszkákba rejtjük. A gazdag termést éléskamrába gyűjtjük. A nagy eltevések közepette a meleg nyárra, a hűsítő árnyéokra, a frissítő vízre gondolunk, és hálát adunk, hogy idén is sikerült pihenni, szabadságra menni, másképp figyelni, mint a hétköznapiak taposómalmában, rég halogatott dolgokat elintézni, ideig-óráig pihenni, lassítani, erőt gyűjteni. Sikerült a családdal együtt lenni, hazalátogatni szüleinkhez, nagyszüleinkhez, rokoninkhoz, régmúlt időkre, emlékekre találni, kedves barátokkal találkozni, más tájakat, helyeket felfedezni, semmittevésben elfáradni, unatkozni vagy olvasni.

Számodra mindebből mit sikerült megtapasztalni, kedves olvasó? Milyen volt az idei nyár? Aszfaltszagú? Szénaillatú? Barátoktól hangos? Szerelmes? Nyaralós? Lakodalmas? Táboros? Gyaloglós? Lovaglós? Embert próbáló? Daltól zengő, hangszertől bongó? Unalmas? Olvasmányoktól érdekfeszítő? Izgalmas? Hosszú? Iskolaváró? Tanévet tervező? Új terveket elősegítő?

Mesélj róla nekünk! Írj arról, hogy mi foglalkoztat téged az őszi közeledtével! Foglald össze magad számára, miért lehetsz igazán hálás ebben a pillanatban? Mi az, ami teljessé teheti az őszi hálaadás idei ünnepét számodra, szeretteid számára?

A nyomdaillatot már érzed, lapozd fel *Közlöny*ünk legfrissebb számát és csodálkozz rá, mennyi minden történt a legutóbbi hónapban is unitárius közösségünkben. Tarts velünk közös utunkon! Jó olvasást!

| BERKI TÍMEA

Itt vagyok, engem küldj!

(Ézs 6,8)

Gondolatok az iskolakezdésről

*Ékes koszorút
tesz a fejed-
re...*
(Péld 4,3–9)

JÓZSA ISTVÁN LAJOS

Hihetetlen gyorsasággal elrepült a nyár. A vilanydróton fecskék sorakoznak, és az égi vándorok útra kelnek. A fecskék Afrikába mennek több ezer kilométeres utat megtéve a téli szálláshelyig, hogy aztán tavasszal visszajöjjenek a régi környezetükbe, újból fészket rakjanak, fiókákat neveljenek.

Az ember nemcsak ösztönösen, hanem tudatosan is küzd fajának fenntartásáért. Minden nemzet fejlődni, erősödni és gyarapodni akar. A fiatalok családot alapítanak, gyermekeket hoznak a világra és nevelnek fel. Igyekeznek egyre biztonságosabb megélhetést teremteni maguk és utódjaik számára. Minden nemzet és nemzedék a maga holnapját félti. Így mi, Erdélyben élő kisebbségi magyarok is, akik azt akarjuk, hogy utódaink legyenek, hogy rájuk hagyjuk majd kultúránkat, hitünket és anyanyelvünket.

Az ember nevelése gyermekkorban kezdődik, így nem mindegy, hogy gyermekünket milyen iskolába iratjuk be. Magyar tannyelvű iskolába kell adnunk, hogy megértse a tanítót és a tananyagot. Szívében, lelkében, gondolkodásában csak az a gyermek marad meg magyarnak és válik magyar felnőtté, aki magyar iskolában tanult.

De önmagában még nem elég a színvonalas magyar iskola. Az iskola mellett ott kell állnia két fontos tényezőnek: a családnak és az egyháznak. Ez a három együtttható teremthet biztonságos nevelési feltételeket gyermekeink számára.

Abban az iskolában, ahol szorosan együttműködik mindhárom tényező, ott a test, lélek és szellem harmóniája valósul meg. Tudjuk, hogy az iskola elsődleges célja az oktatás, az ismeretek átadása. A megszerzett tudás az életben való érvényesülést, az egyéni boldogulást segíti. Ám, ha az oktatásban, nevelésben jelen van az egyház is, ha a nevelést áthatja, átítatja a keresztény lelkiség, szellemiség, akkor a gyermek nemcsak a versenyképességet tartja fontosnak, hanem azt is, hogy együtt kell éreznie a nálánál gyengébbel, a rászorulóval, a nélkülözővel. Ez az empátia, érzelmi azonosulás legalább olyan fontos lesz számára, mint a versenyképesség.

Szülőként hajlamosak vagyunk túlzottan kímélni gyermekeinket a nehézségektől és a próbatelektől. De ezzel jól teszünk-e nekik? Nyújtson eligazítást számunkra az alábbi történet.

Egy kis pillangó napvilágra szeretett volna törni a félig szétnyílt selyemgubóból. Egy férfi nézte amint a pillangó azért küzd, hogy testét kiszabadítsa. Úgy látszott, mindent megtett, és többre nem képes. A férfi eldöntötte, hogy segít a pillangónak. Fogott egy ollót, és kinyitotta a selyemgubót. A pillangó könnyen kijutott, de a teste erőtlen és a szárnya összezsugorodott volt. A férfi reménykedve várta, hogy a pillangó a magasba röppen. Ám ez nem történt meg. A pillangó soha nem volt képes repülni. A jó szándékú segítség örökre megakadályozta ebben. A férfit jóindulatú segítő szándék vezérelte, de nem értette meg azt, hogy a küzdelem, melyet a pillangó folytat a selyemgubó szétfeszítéséért, nélkülözhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a vér a szárnyaiba tudjon áramlani, és azok teljesen ki tudjanak fejlődni. A pillangó küzdelme elengedhetetlen feltétele volt későbbi repülésének.

Az életben a nehézségek azért szükségesek, hogy gyermekeink fejlődjenek, megerősödjenek és felkészüljenek az életre. Ne engedjük őket elszaladni feladataik és kötelességeik elől. Ne hagyjuk az életüket akadályok nélkül folyni, hanem biztassuk, bátorítsuk őket arra, hogy bátran vállalják a küzdelmeket, hogy majd később boldogan szárnyalhassanak az életben.

A gondoskodó Isten

*Ráébredünk,
hogy nem
minden olyan
magától
értetődő
életünkben.*

LÁSZLÓ BENCZÉDI ZSÓFIA

Uram, te megvizsgálsz és ismersz engem. Tudod, ha leülök vagy ha felállok, messziről is észreveszed szándékomat. Szemmel tartod járásomat és pihenésemet, gondod van minden utamra. Még nyelvemen sincs a szó, te már pontosan tudod, Uram. Minden oldalról körülfogtál, kezedet rajtam tartod. (Zsolt 139,1–6)

Közeledik az ősz, az őszi hálaadás ünnepe. Számba vesszük dolgainkat, értékelünk. Felcsendül bennem a dal: „Elaludni készül a nyár, ködök lusta fellege száll, hűvösebb az éjszaka már. Vigyázz rám!” Nem teljesen igaz napjainkra, hiszen meleg van, kedvez még a nyár nekünk, de a dal újra életre kel bennünk.

Ha hosszú útra megyek, utazom, autót vezetek, mindig a természetet fürkészem, és ez jut eszembe. „Ugye holnap útra kelünk, zsebre vágjuk majd a kezünk, kicsit túl vidámak leszünk? Vigyázz rám!” A templom és paplak kertjében látom, hogy mivel ajándékozott meg az idei évben a jó Isten. Csak úgy adta, nem kellett szinte semmit sem tennünk érte, néhány fán roskadozik a gyümölcs, pedig sok helyen nem volt idén termés.

A kertben megjelentek már a színes levelek, amelyek lassan búcsút vesznek az életet adó ágtól, hogy majd táptalajjá válhassanak. Az isteni gondviselés áldott, megtartó ereje hatja át lelkeket, és hiszem, hogy még sokakét, ha mind ezeket látva ráeszmélünk, hogy a jó Isten

mindent adott az utóbbi évben is. Érdemes ezen elmélázni, és megérezni, hogy velünk van, kísér, félt és vigyáz, erőt ad és óv. Mindent megadott, erőt a terhek elhordozásához, akaratot a célok megvalósításához, könnyeket, hogy azok megtisztítsák a lelkünket, lábunk alá hosszú utakat és kiapadhatatlan forrást, a szeretetnek, örömeinek, hitnek áldott forrását.

Tompa Andrea *Sokszor nem halunk meg* című könyvét tavaly nyár végén olvastam. Azóta is foglalkoztat a cím és a mű. Ráébredek, hogy én is sokszor meghalhattam volna, de mindig voltak értem nyúló karok, a betegségből, a bajból, a nehézségből, kételyből kisimogató kezek, és ha te, kedves testvérem, visszatekintesz életedre, akkor talán rájössz, hogy te is voltál már így. Ráébredünk, hogy nem minden olyan magától értetődő életünkben, világunkban, ahogyan az sem, hogy új nap adatik nekünk.

*Rádöbbenünk arra, hogy
az isteni gondviselés révén
még vagyunk. Ölelünk,
szeretünk, fagylaltot kóstolunk,
örülünk az aranylő,
érett gyümölcs ízének,
bele tartjuk az arcunkat
a napsütésbe és érezzük,
hogyan benne, Istenben
élünk, vagyunk, mozgunk
és lélegzünk.*

Az említett regény főszereplője csecsemőkorában kerül Erzsébethhez és Ferenchez, akik szenvednek a gyermektelenség miatt. Lám, mégis a gondviselés megadta nekik. Erzsébet katolikus hitű, Csíkszereda környéki falucskából költözött

fel Kolozsvárra szolgálni, ott ismeri meg férjét, az unitárius Ferencet. Matild, a befogadott kisbaba a második világháború idején nevelőszülei révén éli túl a gettósítást. Rejtegetik, féltik, bújtatják, míg vér szerinti szüleit haláltáborba hurcolják. Legkedvesebb részem e könyvben, amikor Matildban már sikeres színésznőként megszületik a felismerés egy kollégája által, akivel színpadra vitték a zsidó emberek második világháború alatt megélt tragédiáját: nem hiszem, hogy van Isten! Hanem tudom, hogy van!

Ez pedig nagy különbség! Amikor tudja az ember, hogy Istenben él, az ő tenyerén létezik. A zsoldáros is erről az érzésről ír: „Uram, te megvizsgálász és ismeresz engem. Tudod, ha leülök vagy ha felállok, messziről is észreveszed szándékomat. Szemmel tartod járásomat és pihenésemet, gondod van minden utamra. Még nyelve-

men sincs a szó, te már pontosan tudod, Uram. Minden oldalról körülfogtál, kezedet rajtam tartod. Csodálatos nekem ez a tudás, igen magas, nem tudom felfogni.”

Emberi kapcsolatainkban állandóan arra vágyunk, hogy valaki igazán ismerjen bennünket. Egy barát, aki nemcsak a szavainkat hallja, hanem érzi a mögöttük rejlő igazi érzést is. Egy társ, aki a szemünkbe nézve tudja, mikor vagyunk boldogok vagy épp csak erősnek mutatjuk magunkat, annak akarunk tűnni – hiszen még a legmélyebb emberi kapcsolatokban is marad valami, amit nem tudunk teljesen megosztani.

A 139. zsoltár első hat verse arról szól, hogy Istennel ez másképp van: ő jobban ismer minket, mint mi magunkat. Nemcsak látja, amit tesszünk, hanem érti is, mit miért tesszük. Tudja, mikor fáradunk el, mikor bizonytalankodunk, mikor keresünk kapaszkodót, mikor vívódunk. Ismeri legféltebb vágyainkat, álmainkat.

Az embernek tényleg nehéz felfogni, hogy az Isten ennyire közel lehet és ennyire mindent átfogóan ismerhet minket, mégis ez a közelség adja a biztonságot.

Képzeld el, hogy életünk útján járva van valaki, aki végig ott tartja a kezét rajtunk. A zsoldáros csodálata és biztonságérzete a miénk is lehet.

Mert ha Isten így ismer, akkor nincs olyan helyzet, ahol teljesen magunkra lennénk. Ezt nem lehet tudományosan megmagyarázni, ezt a valóságos ember érzi, és úgy, ahogyan a főszereplő mondja a regényben: nem hiszem, hanem tudom, hogy van Isten, hogy ő gondunkat viselő, bennünket körülölelő, óvó szeretet. Adja Isten, hogy ezt mindannyian megtapasztalhassuk.

Pipe, kedves falum hétszáz éves

BURUS JÁNOS

A gyökerekhez való visszatérés önvizsgálat.

Burus János nyugalmazott magyartanár szülőfaluja, Pipe első írásos említésének 700. évfordulója alkalmából írt érzelmes vallomását és a falu jövője iránti aggodalmát az emlékállítás szándéka enyhíti. A rovatban közölt esszéisztikus írása mellett a tanár úr által szerkesztőségünkbe eljuttatott régi pipei vagyonszeírások részletei is olvashatók.

1325: „Terra Pype”. Terra incognita. Pipeföldje. Ismeretlen föld.

2025: Pipea. Faluhalál: „Minden összeomlott...”

Pipe 700: falunap, örömnapi, gyásznapi?

Falustársaim, emlékezzetek!

Léleknyitogató, léleképítő órák, napok részesei vagyunk. Főhajtással, szeretettel emeljük fel szívünket.

„Kalaplevéve nézünk fel rád most, / amint ott állsz az évek ormán...” (Kiss Jenő)

Számvetés, számadás, önmagunk keresése, szembenézés ez.

Hétszáz év hosszú idő, melynek karolásában átölel a bölcsőhely. Segít tisztábban látni múltunkat, hogy jobban értsük az előttünk járók, elődeink szavát, üzenetét. Lelkiismeret-vizsgálat órái ezek, lelkiismeret-ébresztő idő. Van amire emlékezzünk. A gyökerekhez való visszatérés önvizsgálat. Emlékünnep, emléknapi, talán falu-

sírató. Kéreg rajtunk a múlt. Kísért, elkísér, velünk van – mindenhol. Emlékeink nélkül jövőnk bizonytalan.

„Csak törpe nép felejtet ős nagyságot,
Csak elfajult kor hős elődöket;
A lelkes eljár ősei sírlakához,
S gyűjt régi fénynél új szöveteket.”
(Arany János)

Ravasz László a múlt kutatásának hasznát így fogalmazza meg: „A múltra való visszatekintés (...) látás a jövőbe és visszafelé elmenni tulajdonképpen előremenetelt jelent (...), ez pedig erőforrás, amely előre visz.” Gunda Béla néprajzkutató pedig erre int: „Az ember úgy halad előre, hogy történelmét sohasem hagyja maga mögött. Történelme előtte fáklyaként világít, hogy jövőbeli célját elérje.” A múlt ismerete gazdagítja a jelent és a jövőt is meghatározza. A történelem nem bocsátja meg a sorsdöntő emberi tévedéseket. Van, amit már soha többé nem lehet jóvátenni. Vigyázzunk, hogy ne legyen késő, túl késő a jóvátétel!

Nálunk, Pipén „minden szomorú és kiholt” (Berzsenyi Dániel), de jobb helyeken, ahol élet lengi be az iskolát, a templomot, a papi lakot, az erős közösségeket, a találkozás nemcsak olykor vidám és hangulatos alkalom, hanem vizsga is egymás és önmagunk előtt, próbatétel arra, hogy képesek vagyunk falunk megőrzésére, továbbélésére. Itt, mifelénk, sajnos „fokozatosan megsemmisül a múlt”, „elviszik a múltunkat is” – intett bennünket báró Bethlen Anikó.

Összegyűltünk méltó emléket állítani, ápolni őseink örökségét – bizony jó helye lenne a gondoskodó emlékezetnek. Összegyűltünk, hogy emlékezetben tartsuk a falunk hétszáz éves történetét. A múltba fordulás, múltfaggatás, múltidézés felöleli a felelősség érzését, a felelősen gondolkodást szülőfalunkról, szinte ragaszkodó hűséggel, tudatosan vállalt hittel, érzelmi kötődéssel.

„Ne kirekesztést, hanem együvé tartozást, az összefogást tanuljuk és tanítsuk meg az utá-

nunk jövőknek” – száll felénk Illyés Gyula máig szóló intése, ide kívánczik Bethlen Gábor feje-delemé is: „Ne veszítsük el, Uram, a hazát, mert ha azt elvesztjük, mi mást nehezen, vagy nem is találunk.”

Hétszáz év bizalma, hite, szeretete egyúttal megál-lásra is késztet, szembené-zésre – elsősorban önma-gunkkal. Az elődök iránti hódolat jegyében, felhaj-tás nélkül, csendesen, sze-rényen, szűkre szabottan ünnepelünk. Az emlékezés megtartóerő.

„Őrizni, ápolni kell, ami a miénk, és dolgozni, ha élni akarunk” – figyelmeztet Kós Károly. Sajnos voltak bajok is, a szép emlékek közé sötétek is vegyültek... Félelem, bú, bűn, baj, mindez kava-rog bennünk.

Pipe 700. jubileumi éve minden falubeli öröksé-ge, melyet ápolni és gyarapítani mindenkinek felelőssége. Az itthoni gondolatokat, itthoni aka-rásokat egybefogják a távolból hazahozott vállá-lások, fogadalmak, cselekvések. Az együtt és a nem egymás elleni cselekvés. A kezdet és a vég lassan összeér. Lényege, hogy elgondolkodtas-son. Élt hétszáz évet! Valóságos csoda, hogy még valami belőle megmaradt, fennmaradt. Pipe és népe – nem két dolog, hanem egy, eggyé lesz bennünk.

„A múlt sohasem vesz el teljesen” – írja Kosztó-lányi Dezső. Lelkemben jelen van, bennem van a pipei „régiség”. Visszahozható-e abból va-lami lelki kincs, amit magunkkal vihetünk? Az elszármazottak és a kevés, megfogyott számú otthoniak találkozója a bölcsőhelyhez kötődés erősítésének lehetősége. „Ahol elvesznek a tra-díciók, ott kilyukad az idő, és elpereg a múlt” – írja Ancsel Éva költő és filozófus. Felelősen gon-

dolkodó, létező „fiat” nem hagyhatják elveszni falujukat. Kiutat kell keresni a „fanyar remény-nyel” küszködő, bajlódó bölcsőhelynek. Végig-néztük, ahogy széthordták, amit őseink, apáink felépítettek sok-sok munkával, törődéssel, kínnal, bajjal.

„Elpazaroltam mindenem, amiről számat kéne adnom” – vallja József Attila. „Ne halott dolgok, holt emlékek töltsék be szívünket, vágyainkat, hanem döntsünk az élet mellett és szolgáljuk azt nagy-nagy szeretettel” – jó lenne Bőjte Csaba atya szavaira odafigyelni. Veszteségeinkre em-lékezzünk. Legnagyobb vesztesei mi magunk va-gyunk. „Minden emlékezés feladata, hogy ne merüljön ki a múlt pusztá felidézésében, hiszen, amint a fa ága, az igazak mindörökké virágoz-nak.” (Szász Ferenc)

Falutalálkozó – falu nélkül, „Pipei nap” – pipei-ek nélkül, fájdalmas kijelentés. „Idehordani mindent, ami jó, mindent, mindent idehordok, fölkatatok mindent, mindent, ami használ” – lelkünkben éljenek Szilágyi Domokos sorai, hogy a múlt életre keltésében a régi időknek em-léke ne némuljon el. A kerek évforduló kicsit megbolygatta a múltat, felkeltette az érdeklő-dést, közelebb hozta hozzánk az elmúlt hét év-századot, lehetőséget adott arra, hogy emlékez-zünk és emlékeztessünk, visszatérjünk a kezdetekhez. Így vált a „dicső múlt”, Pipe letűnt ideje élő múlttá.

Falum jelene aggaszt. Se akarata, se ereje az élet-hez, a folytatáshoz. Kiszorítottak belőle mindent, ami ősi, magyar volt. Félelem és bizonytalanság veszi körül, elesettnek érzi magát az itteni ősho-nos. Felettébb nyomasztó, sanyarú világ ez. Bántó kellemetlenségek, fájdalmak, sorozatos beletörődések. Irányított, szervezett fosztogatá-sok. Megy vissza a semmibe, a porba, a kisszerű és célját veszített életformába. A lelke vesz el, s ez által léte válik értelmetlenné. Ezek Pipe „fekete évei”. Alig vettük észre, hogy hirtelen eltűnt. Ki-szorult, kiszorították az életből. Idegenérzet, ott-hontalanság fogadja a „hazaérkezőt.”

Tompai László magányos fenyőjéhez hasonló fa-lunk jelenlegi élete: „Hogy görnyed, mint aki bünt lakol (...), Minden csupa gyász, por, pernye, romok. / A végét várja minden e zord vidéken.” „Minden romlik, összedől”, „társ nélkül, egye-dül”.

2013. január 14. Helyzet- és életkép: Ágoston bácsihoz (Tanyán) háromszor is betörték az „idegenek”. Még a nyugdíját is elvitték. Nem akar tüzet rakni, nem akar enni! A kenyerét az asztalról lopták, vitték el, míg ő az istállóban volt.

Vérlázító dolgok „történtenek”. Orbán (Kóka) Andrásék (két lakattal lezárt) házából elvitték a bútortárat, az ajtókat leszedték, elégették. Hasonló sorsra jutott a papi lak is. Uram, mi lett, mi lesz ezután itt? Hiányzik a cselekvő szeretet. Hosszú, küzdelmes út vezetett a mai bizonytalanságig, vészhelyzetig. Fejetlenség, zűrzavar, tátongó üresség tapasztalható. Ebek harmincadjára jutott, nincs, aki jó gazdaként gondját viselje. Sorsa, mai helyzete: megtűrt, kiszolgáltatott. A közösségi összefogás hiánya a szétszóródás, pazarlás, romlás útjára vitte.

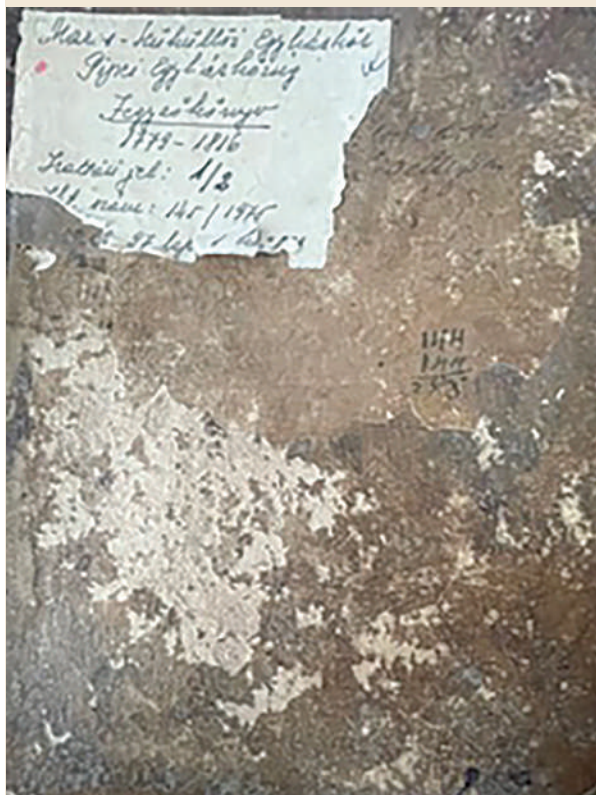
Önvallomás, önmagam, mindnyájunk siratása ez. Siratom „a semmit, a másét” (Ady). Minden ideköt. Jó emlékezni arra, ami volt. A józan ész, a rendíthetetlen hűség tartotta meg sok századon át, a hit, a cselekedet, a tett. Ennek hiányában „lélektelen tárgy” lett a valamikori „lelki táj, belső táj”, „árvaabb, mint az árva” (Juhász Gyula). Louis Aragon soraival köszönök el tőled, kedves falum: „Ki tudja, hol ér véget a múlt? Ki tudja, hol kezdődik a jelen?”

Részlet a pipei unitárius egyházközség külső-belső javainak 1779-es vagyonösszeírási jegyzőkönyvéből

A Pipei Ecclesianak külső, belső bonumainak, az Authenticum Protocollumból lett lajstroma a következők szerint:

Vagyon a Falu felső végén egy fából épült templom, melyet a Pipei Unitaria Ecclesia épített 1657-dik esztendőbe, mellyen vagyon három onba rakott üveg ablak. Vagyon egy fából épült ujj harangláb, melly építetett 1771-dik esztendőben Curator Orbán András Curatorságában. Ebben vagyon két harang, a nagyobbikon vagyon ilyen írás: Verbum Domini manet in eternum. 15. X. 8. A kisebbiken: Pipei U. Eccl. öntette ez Harangot Simó András Curátor. Ao. 1763.

Vagyon az Ecclesiától egy singes záros Ládája, mellyben az Úr Asztalára való imez portékák

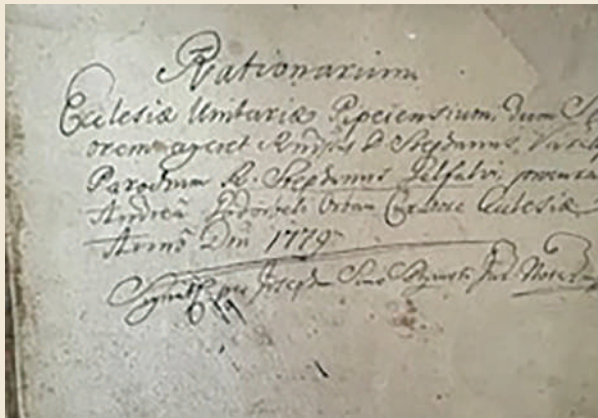
vadnak: Egy aranyos ezüst pohár, semmi írás nints rajta. Egy fedeles egy ejteles ón kanna. Egy ón tanyjér. Egy fa Palatzk, capit cup. 1. Két ég Szín kék Sellyem Ruhák. Egy Szkofiummal varrott Takáts gyolcs ruha. Egy veress fejtővel varrott Takáts Szőtte gyolts ruha. Egy kék fejtővel Szőtt régi len kendő. Item, egy Szép vékony Kendő, ismét egy gyolcs kendő. Egy Takáts Szőtte széjj sáhos Abrosz. Egy vesszősön szőtt Kender Abrosz. Egy vastag közönséges Abrosz, megint egy abrosz. Egy Perselly Láda, s Két Libellus.

Vagyon a Papság Házba egy asztal, két fogas, s abba rakott üveg táblás két Ablak. Egy fűrészes két Gyalu. [...]

A Temetőbeli szénafű a Papé.

A Falu Malmának szombati vámja az Ekléziáé.

Vagyon egy darab Szőlő ezen Pipei alsó mezőben Vám nevű helyen, Vicinussa egy felől, ugyan jobb felől Nagyobb Bálint István, más felől a Gyepű. Ezt a helyet a Falu adta volt egy jövevény embernek, úgy hogy míg itt lakik bírja,

ha pedig el megyen maradjon a Pipei Unitárius Prédikátor számára mindörökké, melyet most birodalmába által is adának mostan fungáló Prédikátornak T. Gálfalvi István Atyánkfiának, ezen Szőlő pedig szélessége egy lépés. NB. Azután szélesítettett.

Gyétyem nevezetű Szőlő hegyben bírnak a Pipei papok egy darabotska Szőlőt, melyet fogtak volt a Falu közönséges földjéből, melynek Vicinusa Napkelet felől, Faluvégi Orbán István, Napnyugatra Kisebb Bálint András Szőlőjük, Széyesetske de kevés szőlő terem rajta, mikor jó termés vagyon rajta három vagy négy veder Bor.

Vagyon az Alsó Határba Nyires tetején egy Kitsi Szálas Csere Erdő, mely egészen az Ecclesiájé.

Signatum die 20ma Novembr. Ao 1779 per Josephum Simo Solymosi Jur. Notar mp.

Részlet az 1801-es püspöki vizitáció jegyzőkönyvéből

Az ingó Jók; et quidem

1°: Ezüst Edény:

1. Vagyon egy harmad fél fertályos kanna, virágos ajaku, virágjaira rézbe gyengén meg-aranyozott hosszukó Ezüst Pohár.

2°: Ón Edények:

1. Vagyon egy harmadfél fertályos kanna tziprázott födelű és fülű talpas ón Kanna; melynek fülén ilyen Betük látszanak LK; a fenekén alóll-

ról vékony huzás fel ez olvastatik: Pipére való.

2. Vagyon egy ón tángyér, melynek Karimáján fellyülről ilyen béllyeg vagyon IB; a fenekén pedig kívülről vékony betűkkel kereken e látszik kartzolva: Pipérevaló Anno 1722. A fenekén éppen közepin kívülről egy circulusban vékony huzásokkal ilyen betűk láttatnak: S. A. S. G.

3°: Szőnyeg.

Vagyon egy viseltes két szélből való Székely Szőnyeg, mely a Templomba lévő Asztalon tartatik.

4°: Abroszok:

1. Vagyon egy két Szélből való, a közepin Tótos kötéssel egybefoglalt, Takáts szöte vékony Len abrosz.

2. Vagyon más két Szélből való, közbe közbe három három hol veress hol kék fejtővel fujtásoson szőtt; közepin hosszú rudas kötéssel egybe foglalt kender vászon Abrosz.

3. Más ugyan két Szél, közepin rudas kötéssel egybe foglalt, egyik végiben rojtos, vastagocskák, viseltes kender vászon Abrosz.

4. Más két Szélből való Sáhós, viseltes Kender vászon Abrosz.

5. Más egy Szélből való, Tótoktól vett, Széles, himes Len Abrosz.

6. Egy nyoltz varott veress virágokkal meg-ékesített, két Szélből álló Kender vászon Abrosz. E Szokott tartatni a Templomban lévő Asztalon a Szőnyegen fellyül.

7. Más három Szélből álló viseltes, vastag, Kender vászon Abrosz.

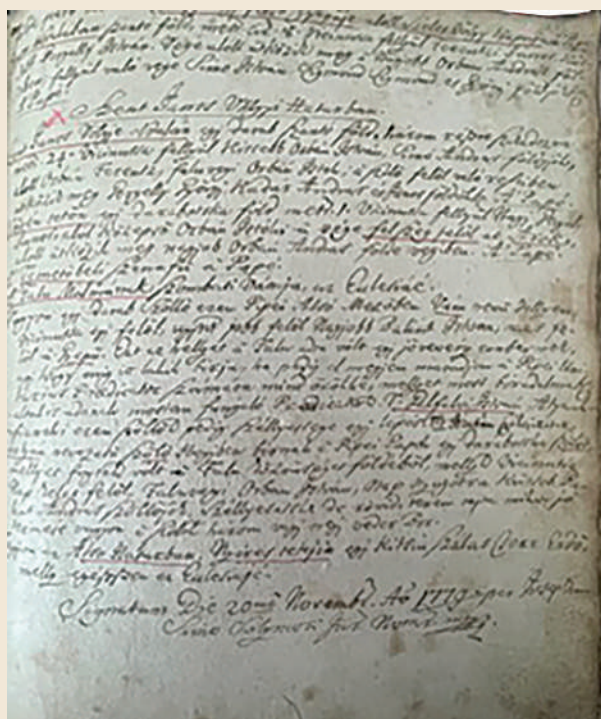
8. Végezetre egy Karmasin Szinü, hol kék hol veres sujtások között, külömb külömb féle virágzásokkal nyomtatott és nagyobb részin sárga Sellyem pántlikával körül vet, két Szélből való Karton, mely áll a Prédikáló Széken a Templomban.

5°: Keszkenők

1. Vagyon egy egészen kotzkáson körös körül Széles pántlika formára veres, zöld és kék Sellyemmel öltött kék Sellyem Keszkenő.

2. Más ugyan egészen Kotzkáson körös körül zöld sárga és veressen Szőtt vékony fátyol kék Sellyem Keszkenő.

3. Más 22 arany fonallal varott virágokkal megékesített patyolat keszkenő.
4. Vagyon megint négy Szegeleteiben veress Sellyemmel négy varrott virágokkal megékesített Len Gyóts Keszkenő.

6°: Kendők:

1. Vagyon egy mind két végiben rojtos, és ugyan mind két végiben kék fejtővel Sujtásoson öltött Gyapot Gyołts Kendő.
2. Más mind két végeiben rojtos és két végeiben veress fejtővel sujtásoson öltött Kender vászon Kendő.
3. Az harmadik is mind két végeiben rojtos, és ugyan mind két végeiben jó bőven kék fejtővel Sujtásoson és pántlikáson öltött Len Gyóts Kendő.

7°: Vas Eszköz:

Vagyon egy jó forma nagy és egész Fűrész.

8°: Fa edények:

1. Vagyon egy Singesnél hosszabatska párkányos fedelű festékes záros Láda, melynek külső oldalán előlről ezen Esztendő Szám olvastatik: 1730

2. Egy fertály Singnyi hosszúságú perselyetske, sárga és zöld festékű virágokkal meg-tzifrázva.
3. Egy Kupás Fa Palatzk, ónos Száju Srófos fedelű.

9°: Könyvek:

1. Fa táblájú, bőr sarku, régi és bé-írott Libellus in 8vo, melybe az Ekklesia Javatskái, Curatorok Ratioi, és a Visitatiok Actái irattattak.
2. Más veres táblában, fél-börben kötve in 4to, hasonló szükségre szolgáló ab A 1779. Mely e jelen való Libellus.
3. Ismét más veress Sárgás papirus Táblába, fél-börbe kötött Libellus, melybe a Keresztelt, Házasságra léptenek és meg-holtaknak neveik irattatnak.
4. Viszont más sárga papirus Táblába fél-börbe kötve in 4to, melybe a Felséges Rendelések inferáltatnak.

10°: Levelek:

1. Gróf Lázár Ádámné Böjti Theresia Asszony Sellérétől Nagy Mártontól a Templom helyéhez tserélt helyetskéről való Contractus de A 1784 9^a Januáris, F. Kápolnai Kakutsi Sándor Kis Küküllő vármegye Hütös V. Szolga Birája és Uzoni Kispál Mihály, Kis Küküllő Vármegye Jarassora Regiusságok alatt, Sub Lit. A.
2. A Falusi Közönségnek az Ekklesiával az Erdő aránt való Cere Contraktusa, de A 1789 15^a Martii N. Arkosi Mihály és Dersi Regiusságok alatt Sub. Lit. B.
3. Orbán Mihálytól tserélt veteményező Helyül való Csere Contractus de A 1789 Diebus Marty Sub. Regis Nagyobb Árkosi Mihály és Dersi János Lit. C.

11°: Harangok:

1. Egy nagyobb Harang mintegy 120 fontos melynek, kerületin ezen Igék olvastatnak: Verbum Domini manet in eternum 1518
2. Más kisebb mintegy 50 fontos ezen irással: Pipei U.E. öntette ez Harangot Simó András C. által 1763.

Őszi hálaadás ünnepe

*Sok van, amit
természetes-
nek veszünk
– pedig hálá-
val tartozunk
érte.*

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

A hálaadás ünnepét mi, unitáriusok szeptember utolsó vasárnapján üljük. Lelkésztársaim segítségével arra kerestem a választ, hogy mit is jelenthet számunkra ez az alkalom, milyen hagyományai alakultak ki közösségeinkben.

Farkas Dénes nyugalmazott lelkész-esperes elmondása szerint egy száz pap hatására lett ez gyakorlattá, mivel népünk majdnem teljességében falvakon a föld terméséből élt, természetes volt ennek az ünnepnek a fogadtatása, sőt úrvacsorás rangra emeltetése. Szeptember végére általában befejeződött a termények betakarítása. Legismertebb elismerése az isteni áldásnak a búzakoszorú-fonat, amely majdnem minden templomunk díszítőeleme. Ezt a szokást, például Kolozson is, asszonyaink fonata alkotja, köszönetképpen a mindennapi kenyér ígéretéért és annak biztosításáért. Őszi hálaadás ünnepén a régi emberek nem ettek az úrvacsoravétel előtt. Mára ez a tilalom már érvényét veszítette. Régen azt is betartották, hogy az úrvacsorai kenyeret csak a változókor utáni életkorú asszony süthette. Ez a valószínűleg őszöveltségi felfogás is régen elvesztette létjogosultságát. Szent Mihály vasárnapja általában az őszi hálaadó unitárius ünnep okán is a családokban közösen elfogyasztott és megkülönböztetett minőségű ételek tette különlegessé az ünnepet. Ekkor kalács, esetleg sütemény, pánkó is az asztalra került. Ilyenkor történt a kender mosása, kiszedése az áztatóból, a

kévék szárítása, a tilolás,¹ a héhelés,² majd az asszonyok elkezdtek számolgatni, hogy mennyi guzsaly kendert kell megfonni, utána megszöni ágyneműnek, gúnyának, zsákoknak stb. A gyümölcs aszalására is ekkor került sor, az így nyert finomságok jelentették télen a csemegét. Az úrvacsora Farkas Dénes értelmezése szerint a sátoros ünnepi úrvacsorák után majdnem csak rutinná vedlett. Ez alól azért képezhetett mégis kivételt, mert az unitárius egyház elvárosiasodásával a hálaadás és köszönet kötelezettsége kiterjedt a föld javain túl olyasmire is, mint az erő, az egészség, az életlehetőség, az iskola, minden olyanra, amiért hálát kell adni.

Lőrinczi-Vass Zsuzsanna lelkész így mesélt az ünnepről: „Nálunk az elmúlt pár évben vált szokássá, hagyománnyá itt, Kadácsban, hogy a fiatalokkal közösen feldíszítjük terményekkel a templom piacát. Ezzel is emlékeztetjük magunkat, hogy sok minden van, amit természetesnek veszünk – pedig sokszor hálával tartozunk érte!”

Gál Zoltán gagyi lelkész arról számolt be, hogy egyházközségükben bőségtákosat raknak össze, amelyhez a hozzávalókat a hívek ajánlják fel.

¹ Kendertörés, a rostok megtisztítása a fás részekről.

² Tájszó: gerebenezés, fésülés.

Van valami, ami mindannyiunkban közös

A kolozsvári születésű Román Eszter általános és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban. Bár real szakon érettségizett, a költészet, az irodalom, a színház mindig közel állt hozzá, ezért a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Színház és Film Karának színművészeti szakára felvételizett. Bíró József és Keresztes Attila osztályában végzett, majd ugyanitt Bodó A. Ottó vezetése alatt mesteri fokozatot szerzett. Utóbbi két éve alatt már a nagyváradi Szigligeti Színházban játszott, ezt követően 2020-ban szerződött a Kolozsvári Állami Magyar Színház társulatához. Román Eszterrel Koncz Attila rovatgazda, a Mathias Corvinus Collegium kolozsvári képzési központjának oktatója beszélgetett. Alábbiakban az interjú második, befejező részét olvashatják.

A színészt általában szerzőről, rendezőről, darabról, legfőljebb önmagáról szokták kérdezni. Szeretnék most fordítani ezen a látószögön, és arra lennék kíváncsi, mi a véleményed a közönségről? Nekem ugyanis sokszor van az az érzésem a nézőtérén ülve, hogy felületesekké váltunk.

Ha igaz is, amit mondasz, nem tudom emiatt őket hibáztatni. Elsőre az jut eszembe, hogy különbség biztosan van az egyes színházak között is. Mielőtt Kolozsvárra kerültem, Nagyváradon dolgoztam, és ott kétségtelenül sokkal szorosabb volt a kapcsolat színészek és nézők között.

Lehet, hogy a játszott darabok természetétől függ, de egyáltalán nem biztos, hogy a tragédiában végződő előadások szülik ezt a távolságtartást. Az persze világos, hogy ebben a tekintetben a fiataloknak nehezebb dolguk van, mint az idősebbeknek.

Kolozsváron egyébként szerintem jó irányba mozdultunk el, amikor nyitottunk feléjük azzal, hogy kimondottan ifjúsági előadásokat kezdtünk csinálni, illetve musicaleket is reper-toárra vettünk.

Nem hiszem, hogy ez kizárólag generációs kérdés lenne. Sokszor azt látom, hogy a közönség kortól függetlenül távol tartja magát a mélyebb érzelmektől. Nem akar vagy tud bevonódni, és ez szerintem lehetetlenné teszi a színház eredeti célját, a katarzis elérését.

Kétségtelen, hogy ma a spektakulum, a látványosság uralma alatt élünk, amely redukálja a valóságot, emberségünk megélését pedig érzelmek helyett árucikkek megszerzéséhez, bizonyos fogyasztási formákhoz köti. Emiatt sokan egyébként el is távolodtak a színháztól, amivel elveszett az a korábban meglévő tudás, hogy milyen szemmel kell az előadásokat nézni.

Biztos, hogy könnyebbé tudnánk tenni a gondolkodást, az érzelmi átélést, ha újra tudnánk tanítani a közönséget, ha képesek lennének megerősíteni ebben, akár a darabokhoz kapcsolódó találkozók keretében. Ki kell alakulnia a párbeszédnek az alkotók és a nézők között, odafigyelni egymásra és meghallgatni a másit.

kat, hogy valóban létrejőjön a megértés, a gondolatok cseréje.

Abban, hogy mára olyan lett a színház helyzete, amilyen, szerintem egyébként fontos szerepe van a minket körülvevő világ hihetetlen felgyorsulásának is. Mindenki rohan, és emiatt bizony könnyen unalmassá tud válni, ha az események lassan csordogálnak a színpadon.

Tulajdonképpen ki is terjeszthetnénk a kiindulópontként szolgáló megfigyelésedet: az emberek azért nem tudnak a színházban belemerülni érzelmileg megterhelő helyzetekbe, mert a hétköznapi életben sem képesek rá. Aki lelkiileg bezárkózott, távol tartja magától vagy képtelen feldolgozni a fájdalmakat, valószínűleg a színházban sem akar mélyebbre menni. Ennek ellenére vannak persze kivételes előadások, amelyek úgy hatnak ránk, mintha magunkat látnánk a színpadon, és elkerülhetetlen a bevonódás, de azért ez ritka.

Én egyébként a Covid-járvány hatását is látom emögött, ami egyértelműen elszigeteltébbé és távolságtartóbbakká tett minket. De a legveszélyesebb konkurenciát a telefon jelenti. A közösségi oldalak, különösen a TikTok folyamatos vibrálása, a képek és az információk özöne megváltoztatta agyunk működését, elsorvasztja mentális kommunikációs készségünket.

Edzenünk kell magunkat arra, hogy érzékek maradjunk, akár társadalmi kérdésekre is – hiába vesz körül bennünket minden pillanatban a rideg valóság, érezzük saját bőrünkön a politika következményeit. Érthető persze, hogy igyekszünk védeni magunkat, de ezért ne fizessünk túl nagy árat. Legfőképpen legyünk empátikusak egymással!

Akár magánemberként, akár színészként kérdezlek, hogyan jelenik meg az életedben a transzcendencia és a vele való kapcsolat?

A kettő valahol természetesen összefügg, hiszen nem vagyok teljesen más a színpadon, mint a hétköznapi életben. Éppen most állítottuk színpadra Thornton Wilder *A mi kis városunk* című darabját, amelynek középpontjában a halál áll, illetve hogy utána mi történik velünk. Ennek apropóján nagyon sokat foglalkoztam a lélek és a hit kérdéseivel. Elmélyedtem több kü-

lönöző tanításban, miközben persze az előadás protestáns keresztény szempontból közelít a témához – jó volt ütköztetni ezeket a próbák alatt, illetve a végső változat kialakításában.

Régebben egyébként megpróbálkoztam a meditációval, de be kell vallanom, hogy túlságosan temperamentumosnak bizonyult a természetem, ezért alábbhagyott a lelkesedésem. A spiritualitás és általában a létezés kérdése tehát nagyon is foglalkoztat, és amennyire egy-egy szerep megengedi, igyekszem belevonni annak megformálásába.

Wilder imént említett darabja fölteszi a régóta velünk élő kérdést: vajon mi marad belőlünk a halálunk után, miként fognak emlékezni ránk a következő nemzedékek? Az én válaszom erre úgy szól, hogy szerintem mindannyian egy nagy egész részei vagyunk, onnan jöttünk a földre, majd miután leéltük itt az életünket, valamilyen módon visszatérünk az eredeti egy-ségbe.

Szerinted ez az elképzelés inkább spirituális vagy racionális? Arra akarok kilyukadni, hogy vajon mennyire illeszthető be az unitárius

gondolatvilágba, persze nem dogmatikailag, tételesen, hanem inkább a szemléletmód tekintetében.

Nagyon szeretem az unitárius vallásban azt, hogy egy csomó kérdést fel szabad tenni, senki és semmi nem tiltja, hogy mindent személyesen vizsgáljunk meg. Úgyhogy igen, amit az előbb elmondtam, azt alaposan megrágva a dolgokat, magam vontam le következtetésként. Hiszek Istenben, ez a mai napig változatlan bennem, és igazából mindegy, hogy ezen a néven vagy másképp szólítjuk meg, képzeljük el sajátosan emberi fogalmaink szerint.

Az én megközelítem, azt hiszem, inkább szellemi és racionális, mintsem spirituális vagy érzelmi. Biztos, hogy a keresztény felekezetek közül eleve az unitárius vallás apellál leginkább a józan észre, hiszen maga Dávid Ferenc is folyamatosan kérdéseket tett fel élete során, amíg saját meggyőződése kikristályosodott. Ettől persze még igaz, hogy a hit az alapja mindennek, ami nem választható el egyfajta spirituális megéléstől.

Kétféle hitről szokás beszélni annak érettségével összefüggésben is. Van egyfelől a gyermeki, amely fekete-fehéren látja a dolgokat, hajlamos a mitologikus vagy meseszerű gondolkodásra, és inkább felülről várja az iránymutatást, egy sajátos paternalizmus jegyében. És van a felnőttnek nevezett hit, amely képes árnyalatokat felfedezni az élet dolgaiban, párbeszédre igyekszik lépni Istennel, és társként együttműködni vele az ő országának építésében. A tiéd melyik a kettő közül?

Gondolkodás nélkül rávágnám, hogy az első, mert még mindig ott él bennem egy nagy gyerek, úgy érzem. De ha jobban belegondolok, azért ennél árnyaltabb a kép, mert a fiataloknál Istene határozottan más volt, mint amilyen kép most él bennem róla.

Körülbelül 15 éves lehettem, amikor egy négyoldalas fogalmazást – mai, elegánsabb szóval esszét – írtam erről a kérdéssel a belvárosi egyházközség pályázatára. Nem térnék ki a részletekre, legyen elég annyi, hogy az éppen csak nyiladozó értelmemmel úgy gondoltam, Isten egy öreg bácsi, aki ott ül a felhők fölött valahol, és az a dolga, hogy vigyázzon mindenki-

re. Ennek az élménynek a lényege számomra akkor az volt, hogy nemcsak anyja és apa van, akik száz százalékban, minden erejükkel vigyáznak rám, hanem létezik körülöttünk még egy burok, aki vagy ami vigyáz órájuk is, és ezért soha semmi baj nem történhet velünk. Felnőtt fejjel visszatekintve erre az elképzelésre természetesen nagyon gyermekinek látom magam is.

Aztán az élet úgy hozta, hogy idővel szembesültem a szabad akarat, illetve a felelősség vállalásának összetett problémájával. Akkor már nem annyira a mennyországban üldögélő bácsi képe határozta meg a gondolkodásomat, de még mindig csak a felfelé irányuló dimenzióját érzékeltem a kérdésnek.

További időre volt szükségem ahhoz, hogy megértsem, nem csupán Isten és ember viszonya fontos az életünkben, hanem az ember és ember közötti reláció is. Mert van valami közös mindannyiunkban, ami egységbe kapcsol minket, és ezt léleknek nevezzük. És hogy ebben az elméletben hol jelölhető ki Isten helye? Ott van bennem, benned, benne. Nem vagyok lelkész, és félek, hogy olyan okfejtésekbe bocsátkoztam, amelyek túl vannak az illetékeségemen, de az számomra megkérdőjelezhetetlen tény, hogy van itt közöttünk egy különleges erő, akit Istennek nevezünk, és akit leginkább a közösségben, bármely különbségen átívelő egymáshoz tartozásunk elfogadásában tapasztalhatunk meg.

Lelki feltöltődés és hiterősítés lóháton

HADNAGY ÉVA

*Az út során
eljussunk az
ÉN-be, onnan
pedig az ÉG-
be.*

Nyolcadik alkalommal szervezte meg idén a Vallásszabadság Lovas Zarándoklatot Demeter Sándor Lóránd székelyderzsi unitárius lelkész, miután először a Magyar Unitárius Egyház megalapításának 450. évfordulója alkalmából került sor az elsőre. Azóta minden évben más-más úti céllal vágnak neki.

– A vallásszabadság kihirdetésének a 450. évfordulója volt az apropója az egésznek, akkor született meg a gondolat, hogy lovagoljuk körbe a vallásszabadság földjét. Úgy gondoltam, hogy érdemes lenne kicsit mélyebbre is menni a tájba és templomtól templomig lovagolni, hiszen ezáltal a különböző felekezetű résztvevők közelebb kerülhetnek egymáshoz, jobban megismerhetjük egymás vallását, templomait, azokat a helyeket, ahol élünk, és ahol a vallásunkat, hitünket is megéljük. Ezek a gondolatok vezéreltek és vezérelnek az első alkalom óta – fogalmazott Demeter Sándor Lóránd. Elmondta, az eseményt rendszerint júliusban szervezik meg, nem véletlenül, hiszen a lovasok ezáltal is megemlékeznek János Zsigmond első erdélyi fejedelemre, aki július 7-én született, és akinek uralkodása idején hirdették ki a vallásszabadság törvényét. Idén július 26–30. között zajlott a zarándoklat. A négy nap során a családon belüli kapcsolatokat is nagy hangsúlyt kaptak, hiszen ezúttal is a szokásoknak megfelelően szülő-gyermekek, nagy-

szülő-unoka párosok vettek részt az eseményen. A lelkész szerint ez már hagyomány, hiszen ezáltal a nemzedéki stafétaátadás is biztosított. A résztvevők mindannyian tapasztalt lovasok, többségük visszatérő páros, de minden évben csatlakoznak újak is a társasághoz.

– Van egy báziscsapatunk, akik állandóak, de minden évben bekapcsolódnak új párosok is, sőt van olyan, aki pár év kihagyás után tér vissza. A tapasztalatok azt mutatják, hogy aki egyszer részt vett, az igyekszik a következőn is ott lenni, bár a létszám az nem duzzasztható a végtelenségig – jegyezte meg a lelkész. Mint mondta, idén nyolc páros, azaz tizenhat személy vágott neki a zarándoklatnak, amely hatalmas élmény, lelki feltöltődés, hiszen e pár nap alatt a résztvevők nemcsak egy lóerőre lassítanak, hanem lehetőség van az út során az elcsendesedésre, a kapcsolatok szorosabbra fűzésére az adott családdal, a jó Istennel, egymással, miközben új tájakat ismernek meg testközelből.

– Azért zarándokolunk, hogy eljussunk egyik helyről a másikra, A-ból B-be. De azért is zarándokolunk, hogy az út során eljussunk az ÉN-be, onnan pedig az ÉG-be. Ez a három dimenziója van a zarándoklatunknak, ezen igyekszem évről évre végigvezetni azt a csapatot, amely vállalkozik rá – emelte ki.

Idei útjuk során a zarándokok a Keleti-Kárpátok kápolnáival ismerkedtek meg, azok hitvilágával. Csíkszögödből indultak és az Úz völgyében ért véget útjuk. Imaszalagokat készítettek, és a résztvevők ezekre minden nap ráírhatták azt a szót, ami fontos volt számukra, majd minden meglátogatott helyen otthagytak egyet. Reggelente közös imával, áldáskéréssel indultak útjukra a zarándokok, és minden kápolnában tartottak egy rövid imaszertartást, énekeltek is közösen.

– Egy olyan éneket választottam idén, amelynek az egyik szakasza katolikus népének, a másik szakasza pedig az unitárius énekeskönyv egyik zsoltára, 1600-as évekbeli dallam, és mindkét felekezet ugyanarra a dallamra éneklő a maga szövegével – avatott be a részletekbe. A 84,4 km távú lovas zarándoklat érdekessége az volt, hogy nemcsak katolikus építésű kápolnát láthattunk, hanem jártunk olyan helyen, nevezetesen Csínódon, ahol a kápolnát egy unitárius-református felekezetű házaspár építette a saját kertjébe, a katolikus egyház szentelte fel és ökumenikus zarándokhelyé vált az évek során – részletezte. A lelkész szerint jövőre is lesz folytatása a Vallásszabadság Lovas Zarándoklatnak, több lehetőség is körvonalazódott, de döntés egyelőre még nem született annak helyszínéről.

Fotók: Demeter Sándor Lóránd

Varga István

Bartalis Izabella laudációja a Pro Urbe díj átadása alkalmából (rövidített változat)

Varga István életútját az elhivatottság, az erős családi minták és a folyamatos tanulás jellemzi. 1945. november 25-én, Katalin napján született Besztercén. A szülővárosában végzett alapfokú és középiskolás éveit, majd a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet unitárius tagozatán folytatott felsőfokú tanulmányai idején is megmutatkozott szervező és közösségformáló készsége.

Pályáját unitárius lelkészként 1967-ben kezdte az Abrudbányához tartozó Verespatakon, majd Székelyszentmiklóson folytatta. 1970-ben kötött házasságot Farkas Katalin tanárral. Két gyermekük született, Attila és Aletta. A székelyudvarhelyi családi életet előtérbe helyezve munkahelyet változtatott, így 1972–1991 között a helyi ipari vállalat, majd a Matricagyár alkalmazottja. 1992-től 2015-ös nyugdíjba vonulásáig pedig a város iskoláiban unitárius vallástanár.

Varga István röviden így jellemzi magát: „Szórványmagyar, aki immár 55 éve székelységi, székelyudvarhelyi lokálpatrióta. A közösség határozza meg egész életemet, ez kísért végig a legelső és legszentebb közösségben, a családban mind Besztercén, mind az új családban Székelyudvarhelyen.” Hivatásának köszönhetően aktívan részt vállalt és vállal az unitárius egyház-község életében mint presbiter, jegyző, gondnok, főtanácsi tag, kórustag.

Varga István életében meghatározó a zene és a kórusban való éneklés. Rövid ideig tagja volt az Ilyés István kántor által vezetett római katolikus kórusnak. Jelenleg is a város több kórusában énekel. A Száztagú Székely Férfikórus alapítója. 55 éve a Székely Dalegylet oszlopos tagja, tiszteletbeli elnöke. Ilyen minőségében ismertem meg István bácsit, aki mindig szíven viseli a kórus életét, közösséget kovácsol, és nemcsak a hangokat, hanem az emberi lelkeket is harmóniába hozza. Embersége, életszemlélete példaértékű számomra. Napra pontosan vezeti a Székely Dalegylet krónikáját, vagyis pontosan jegyzi a próbák, fellépések részt vevő tagok számát, a fellépések pontos dátumát, helyszínét,

az elhangzott repertoárt. A külföldi turnék során pedig idegenvezetőként kalauzol minket, és naponta jegyzetel. Minden alkalomra alapos tervvel érkezik, és sosem feledkezik meg senkiről – legyen szó névnapról, születésnapról vagy egy-egy kórustag örömről és fájdmáról. Ünnepeink alkalmával versekkel köszönt minket. Az ő érdeme, hogy az elmúlt harminc évben a Székely Dalegylet férfikórusa értékes testvérköri kapcsolatokat alakított ki és tart fenn Magyarországi kórusokkal.

A természet iránti szeretete, Erdély és a Kárpát-medence ismerete és az elhivatottság, amellyel a szórványban élő magyarság felé fordul, mind azt mutatják: ő nemcsak énekkel, hanem tettekkel is őrzi a magyar szó és lélek méltóságát. A Kárpát-medence magyar lakta településeit egy 1982-es Ukrajna biciklivel utazta be és a megtett 180 000 km alatt utazásait részletesen dokumentálta. Reméljük, feljegyzéseit a közeljövőben kiadvány formájában mi is olvashatjuk.

Életét átszövik azok a közösségek, ahol mindig szolgálatot vállalt: a család, a volt osztálya, az egyetemi, az unitárius, a gyári, a tanügyi, a lakó- és kórusközösségek és nem utolsósorban a nyugdíjas éveket gazdagító baráti társaságok. Szavait idézve „*A jó Isten gondviselése mellett ezek a közösségek is hozzájárultak, hogy nyolc évtizeden keresztül álltam a sarat.*”

Köszönjük, István bácsi! Isten áldja életed minden napját!

A hónap kérdései

Idén 35 éves az 1990-ben újraindított *Unitárius Közlöny*. Az azóta megjelent lapszámok főszerkesztői válaszolnak havi kérdéseinkre. 2022 nyarától Andorkó Júlia mellett, majd 2024 őszétől napjainkban is **Koppándi Júlia** tölti be ezt a tisztséget.

Foglalja össze egy mondatban, mi a főszerkesztői feladatkör legnagyobb kihívása!

Az *Unitárius Közlöny* szívügyem, és azt szeretném, ha minél több személy számára az lenne. A legnagyobb kihívás az olvasók toborzása. Egyre kevesebben olvasnak nyomtatott sajtót, egyre kevesebben a *Közlönyt* is. De ez nem (csak) egy lap, ez egyházi, közösségi életünk lenyomata. Rólunk szól, a mi történeteinket, emlékeinket őrzi. Így és ezért szeretném minél több emberrel megszerettetni.

Melyik három szó jut eszébe a *Közlöny*ről? Miért?

Kihívás, nyomdaillat, magazinositás.

Én a *Közlöny* azon időszakába kapcsolódtam be, amikor a magazinositási folyamat elkezdődött. Sokan és hosszú ideig próbáltuk a formát és tartalmat úgy újragondolni, hogy az hű maradjon történelmi örökségéhez, de a jelen számára szóljon. Bár a lap megújult, ez a folyamat mégsem zárult le. Ez a feladat folyamatos, éberen figyeljük a visszajelzéseket, és igyekszünk ezekre választ adni. Ez kihívás. Gyakran nehéz. De amikor hónap végén megérezzük a friss lap nyomdaillatát, minden könnyebb, reményteljesebb.

Mit üzen a mai olvasóknak?

Segítsenek továbbadni ezt az örökséget. Töltsék meg lapjait élettel. Meséljenek, írjanak gyülekezetük történeteiről, eseményeiről. Írjanak nekünk, mondják el mi a véleményük a lapról, hogy lehet még teljesebbé tenni. Adják gyermekeik kezébe az ifjúsági oldalt, segítsenek unokáiknak elvégezni a Gyerekoldal feladatait. Épüljön be életünk ritmusába.

4. Véleménye szerint mi a *Közlöny* szerepe, küldetése?

Összeköt, hitet erősít, vallási és nemzeti önazonosságunkat segíti, emlékjelet hagy a jövő számára.

Kórházlelkészi szolgálat

**Kolozsvár
Bodor Piroska**

telefonszám: 0740 634 723
e-mail: bodor.piroska@unitarius.org

**Marosvásárhely
Pavelka Attila**

telefonszám: 0723 515 921
e-mail: pavelka.attila@unitarius.org

**Sepsiszentgyörgy
Buzogány-Csoma Csilla**

telefonszám: 0742 512 574
e-mail: buzoganycsoma.csilla@unitarius.org

**Székelyudvarhely
Sipos Mónika Rebeka**

telefonszám: 0757 345 367
e-mail: sipos.monika@unitarius.org

Az őszi hálaadásról

RÁCZ NORBERT ZSOLT

*Nem, az élet
nem magától
értetődő.*

Az, aki az unitárius teológia különböző kérdései iránt érdeklődik, úgy jár, hogy elkezd foglalkozni valamivel, majd egyre mélyebbre és mélyebbre ás a történelem, a kéziratok és személyiségek világában. Búvárkodik a múltban, detektívet játszik. A munka így lényegében sosem ér véget, hiszen mindig lehet csiszolni, finomítani egy-egy témát, személyiség élettörténetét.

Nos, e folyamatban üdítő kivételt képez az őszi hálaadás ünnepe. Molnár Lehel egyházi levéltáros közölte az 1694. június 20-i tordai zsinat vonatkozó végzését, amely magyarul így hangzik: „Ezen a Zsinaton az a döntés hozatott, hogy mostantól minden évben négy alkalommal, a három ünnepen, valamint Szent Mihály napja előtti vasárnapon szolgáltatassék ki az úrvacsora minden egyes egyházközségben.” Nyilván a kérdés még mindig nincs maximálisan megfejtve, hiszen minden ügynek vannak előzményei és utóélete, más felekezeteknél található párhuzamai, vannak előterjesztések és viták, ám mégis egy ilyen szilárdbiztos adat azért segít a kutatói kiégés minimalizálásában. Legalábbis én lelkes amatőrként úgy gondolom...

Az őszi hálaadás ünnepe és az azon történő úrvacsoraosztás ügye tehát megoldódott. Most már csak azt kellene körüljárni, hogy mit is ünnepelünk pontosan e napon. A másik három úrvacsorás ünnepünk – karácsony, húsvét és pünkösd – Jézus életének fontosabb eseményeit követik, jól tagolják azt az állandó imádságos

időszakot, amit keresztény naptárnak nevezünk. E nap viszont nem kapcsolódik közvetlenül a Názáreti Mester életéhez, mégis talál tanításhoz.

Mivel az ünnep Szent Mihály napjához illeszkedik, mindig szeptember utolsó vasárnapján ünnepeljük, első (és második) ránézésre is egy őszi, betakarítási hálánapról van szó. A gabona learatva, a széna elkészítve, érik a gyümölcs, hízik a kamra, az ember pedig elégedetten nézi két keze munkájának gyümölcsét. Ám e mostani írás rendjén ne elégedjünk meg ezzel a magyarázattal, hanem ássunk mélyebbre. Egyszer egy jó barátom azt kérdezte tőlem, hogy miért kell köszönetet mondani az Úristennek? Netán neki szüksége van arra, hogy az ember köszöngesse a jótéteményeit? A válasz kézenfekvő!

*Nem, az Úristennek nincs
szüksége az ember há-
lájára. Ám az embernek
annál inkább szüksége
van rá.*

Maradjunk a kamrás képnél! Lássuk magunk előtt, amint megállunk a spájz előtt, s elégedetten nézzük a polcokon katonás rendben sorakozó lekvárokat, zakuszkát, kompótokat. Merevítjük ki e képet! Aki nézi, rámosolyodik a polcokra, hiszen látja, hogy verítéke, munkája miképp konvertálódott étellé, s ezáltal életté. Mosolyog a szemlélő és visszamosolyog rá a polc, hiszen ebben az évben is sikerült termésre bírni a földet, ami azt jelenti, hogy készen állunk a télre. Pedig nem volt egyértelmű, hogy ez sikerülni fog! Elég egy rosszkor érkező tavaszi fagy, és oda a gyümölcs, egy lecsapó vihar, és nincs mit aratni, egy, akár tőlünk független esemény, s nem sikerül telerakni a kamrát. S itt jutunk el ez ünnep egyik központi mondanivalójához, jelesül oda, hogy a jólét messze nem magától értetődő. Sőt a pusztaság lét sem az!

Minden pillanat egy-egy kritikus fordulat lehetőségét hozza magával. Egyetlen parányi kromoszóma elváltozása ellehetetleníti a teljes értékű emberi életet, egyetlen rossz mozdulat sodorja veszélybe az egészséget. Pár ezer kilométer teszi a különbséget aközött, hogy bolygónk fagyos világ vagy égő pokol legyen. Mégis Földünk pont abban a zónában van, ami pont jó ahhoz, hogy úgy alakuljon az élet, ahogy alakult. Nem, az élet nem magától értetődő, s ennek a felismerése radikálisan megváltoztathatja a szemléletünket. Aki megtanul így élni, az valóban hálával telik meg minden reggel, amikor kinyílik szeme, hiszen él, és ez önmagában csoda. Kinyíló szemeivel nyílik a lelke is, és szavak nélkül, de ujjongva köszöni meg, hogy felébredhetett. Hát amikor családtagjait üdvözölheti, megölelheti gyermekeit, munkába mehet, étele van, barátai, terve, szándékai vannak! Bizony, áldássá válik minden perc, és este azzal az elégtellessel fekszik le, hogy ma megajándokta őt az Isten.

Nem szoktam evés előtt látványosan imádkozni, mert mélységesen irritál a képmutatás. Sokszor

Giuseppe Arcimboldo: Gyümölcsös kosár (1550)

láttam „vallásos” ismerőseimet, amint az asztal mellett meggörnyednek, mintha a hasuk fájna, s szorosan lehunyt pillákkal „imádkoznak”. Szerintem ez „marketing”, nem az Úristennek mondott ima, nem az étel megköszönése, hanem a külvilágnak küldött jelzése a kegyességnek. Bár nem szoktam én így nekigörnyedni az ételnek, nem mulasztom el az imát. Csak éppen mindent megteszek, hogy ne látszódjék. Evés előtt inkább ránézek az elem tett tányérra, és gyönyörködöm: ez az enyém, ez nekem adott ajándék. Mert igazság szerint ahhoz, hogy ez az étel elem kerüljön, én tettem a legkevesebbet, amint a mezőt művelő ember is csupán porszemnyit tesz hozzá ahhoz, hogy a búzából kéve legyen. A munka nagy része nem a mi érdemünk, s az a kevés is, amit mi teszünk hozzá, csupán azért lehetséges, mert a sok elromolható, megváltozható dolog közül egyik sem következett be, s nem tett munkaképtelenné. Nem, az élet nem magától értetődő, és az én érdemem eltörpül az a rengeteg dolog mellett, ami hozzájárult a sikerhez.

A mai, elsősorban városi, de lassan a falusi ember is, aki elvesztette kapcsolatát a természettel, s ebből kifolyólag a világ zajlásával, hajlamos azt gondolni, hogy önnön életét maga irányítja, formálja, sorsát maga kovácsolja. Csak akkor döbben rá e vélemény tarthatatlanságára, amikor valami padlóra küldi. Derült égből vilámcsapás! De – mivel kapcsolatát elvesztette a valósággal – e helyzetben is átkozódik, vádol, követelődik, mintha neki bármi is járna, mintha őt megszegényítették volna. A mai ember nem veszi figyelembe, hogy olyan, mint az elkényeztetett gyermek, aki túl sok ajándékot kapott, s képtelen örülni az újabbnak és újabbnak. Ha pedig elzárják az ajándékcsapot, akkor azt hiszi, megrövidítették. Pedig az ajándék lényege az, hogy az ember kapja, érdem nélkül, pusztán szeretetből.

Az életajándék az őszi hálaadás ünnepének központi gondolata is. E napon megállunk a teli kamrát és teli életet szemlélve, rádöbbenünk, hogy nem magától értetődő semmi, ami a miénk, és megköszönjük az ajándékot. Ez a felismerés pedig arra buzdíthat, hogy a tanulságot áttemeljük a mindennapokba, s úgy élünk, mint akinek minden nap karácsony, s az angyal újabb és újabb ajándékokkal lep meg. Ez pedig varázslatossá és mesebelivé teheti az életet.

Mindennapi hála

*A belső fényért
le kell menni
lelkünk
mélyére.*

DIMÉNY CSILLA JÚLIA

...adjatok hálát Istennek, az Atyának mindenkor mindenért (Ef 5,20)

Lelki fejlődésünk során szüntelenül döntések sorozatához érkezünk vagy azokba kényszerülünk bele. Ezekben az élethelyzetekben nagyon fontosnak tartom, hogy megerősítő döntéseket hozzunk meg, és bízzunk abban, hogy minden a javunkat szolgálja. „Két út áll előttem, melyiken induljak?” – énekeljük a népdalban is.

A jó útját választva, hosszabb-rövidebb idő után, végül eljutunk – többek között – ahhoz a felismeréshez, hogy minden nap hálások lehetünk valamiért Istennek!

Minden nap adjunk hálát azért, hogy felébredünk és megérhettük az új napot, hogy élünk, létezzünk, láthatjuk-hallhatjuk és érezhetjük a világ színeit, ízeit és csodáit!

Miközben kihívások, feladatok körforgásában élünk, fókuszunkat erre a pozitív érzetre kell helyeznünk. Ehhez belső figyelem-fegyelem és erő szükségeltetik. Hamvas Béla szerint a tenger egy állapot – ehhez hasonlóan a hála is lehet egy állapot. Megfelelő önneveléssel megvalósíthatjuk a belső béke ezen fokát!

Kérdezhetjük, hogy miként lehetünk hálások a nehézségek idején, a veszteségekben, gyászban, súlyos döntések meghozatala előtt? A fentebb leírtak megoldási lehetőséget kínálnak ehhez is.

Úgy érzem, hogy több időt kell szánunk önmagunkra, és alkalomadtán jól fog a segítségkérés is. Néha, paradox módon éppen a nehézségek által juthatunk el a hála érzetének „kidolgozásához”, hasonlóan ahhoz, ahogyan a porszezből alakul ki az igazgyöngy.

A belső fényért le kell menni lelkünk mélyére és onnan felhozni azt, hogy a felszínre kerülve tündökölni tudjon! Ez a fény majd kárpótol minden nehéz percért, ahogy Zorántól hallhatjuk a *Gyémánt és arany* című közismert dalában.

Hiszem, hogy a színtiszta, őszinte hála a boldogságunkhoz is hozzájárul, hiszen amikor hálások vagyunk valamiért, úgy érezzük, hogy mindenünk megvan! És végső soron ez a „mindenem megvan” érzés a **BOLDOGSÁG!**

Kedves Naplóm!

BÁLINT IMOLA

*Mekkora ereje
van annak,
amikor század-
magammal
együtt mondok
egy dalszöveget.*

Legutóbb három hete kerestelek... Most azért is tértem vissza, hogy elmeséljem, mi mindenben volt részem több ismeretlen helyen, településen, melyeken még nem jártam sohasem. Mindenekelőtt, neked, mint legfőbb bizalmasomnak elmondom, hogy nagyon hálás vagyok, mert a szüleimtől megkaphattam a tizenharmadik születésnapomra a várva várt táborok és rendezvény részvételi díját. Utólag rájöttem, hogy anyák jól döntöttek, hiszen e lehetőségek által több barátot szereztem, mint amennyit a legújabb kiadású iPhone túl tudna szárnyalni. De most, jó szokásomhoz híven csak mesélni és mesélni szeretnék.

Már harmadik éve járok Unitárius Legendás Táborokba (továbbiakban: ULT), csak emiatt tudom, hogy merre van Kolozs megye, Várfalva, de még mindig csodálom, hogy az unitarizmus újra és újra friss rügyet hajt azon a környéken is. Az idén már egyre több volt az ismerős, a táborvezetők neveit most már biztosabban ismétellettem. Tudtam, hol van a csűr, mi az a „kar”, és az önfelfújós matracnak is kedvesebb barátja lettem. Kevesebb volt a panasz, könnyekkel ritkábban találkoztam, csak amikor egy-egy táborozó társamat vigasztaltam. A kultúrház fehér falának dőlve a Daltutajok slágereit sokkal bátrabban kiáltottam. A *Csended tavánál* című dalnál először éreztem azt, hogy mekkora ereje van annak, amikor századmagammal alig-alig sutogva, együtt mondok egy dalszöveget, hogy nem kellenek hangos szavak vagy csintalan tet-

tek ahhoz, hogy mások észrevegyenek, hogy felnézzenek rám. A közös, nagy mandalakészítésnél pedig szívesen dekoráltam volna egyedül a hatalmas papír legalább felét, de rá kellett jönnöm, hogy attól leszünk egy közösség, egy közös, nagy erő, ha mindenki időt fordít rá, és elkészíti, majd felragasztja a számára legkönnyebben kivitelezhető indiai vonalmintát.

Ez a teljes hét olyan gyorsan tovaröppent, hogy így, majdnem egy hónap távlatából azt tudom felidézni igazán, amit el tudtam hozni magammal a mindennapi életünkbe. A tábor során találkoztam olyan mondásokkal, történetekkel, tanításokkal, amelyek még sokszor eszembe jutottak, de nem azért, mert most találkoztam velük először, hanem mert hallottam már valamenynyit a pap bácsimtól, a szüleimtől, a nagyszüleimtől. Párat le is jegyeznek, csak röviden, vázlatosan: ne csak magammal törődjek, hanem másokkal is; a jó Isten minden percben vigyáz ránk; „jó tett helyébe jót várj!”; Isten sokkal többre képes, mint amit el tudok képzelni.

Naplóm, sajnálattal közlöm veled, hogy táborozóként a 2025-ös ULT volt számomra az utolsó ilyen tábor. Bevallom, emiatt sokat szomorkodni nem volt időm, hiszen utána életem eddigi legnagyobb megmérettetése ért: a konfirmáció. Kis falumban nagy szenzációnak számított az esemény, a kelleténél jobban is izgultam, hiszen sok év után öten tehattünk bizonyosságot a hitünkéről. Én ezt lépcsőfoknak fogom fel, mivel általa lehetőségem adódik máshogy látni a dolgokat.

Rögtön utána a négy társammal indultam el a Konfirmandusok Mozgótáborába, aminek első állomása Kolozsvár volt. Régi álmaim közé tartozott, hogy egyszer betérhessek a számomra leghatalmasabb templomba, a mi unitáriusunkba, és hogy bepillantsak azokba a helyiségekbe, ahol egyházunk legfőbb vezetői nehezebbnél nehezebb döntéseket hoznak. Az első délutánon itt is került ismerős mosoly, rég nem érzett, baráti ölelés, már tapasztalt, táborvezetői utasítás az ULT-os múltamnak köszönhetően, amire ilyenkor oly büszke vagyok. Amit kiemelnék,

hogy a JZSUK (János Zsigmond Unitárius Kollégium) ablakánál magasabbról is gyönyörködhettem a városban, a Fellegrárról és a Tűztörő torony tetejéről.

A következő állomás felé tartva megálltunk Torockón, ahol még most sem tudom, hogy a hirtelen zápor, a hatalmas területen fekvő zord hegy vagy a derék templomtorony miatt éreztem magam mustármagnyinak. Székelykeresztúri hadiszállásunkon sem kedvezett az időjárás, de itt jöttem rá, hogy én igenis szeretek megázni. Életemben először itt láttam a legtöbb doboz pizzát, itt énekeltem a „legmélyebben” a 255-ös számú egyházi éneket, és a reggeli áhítatot a legtisztább lélekkel, és értelemmel próbáltam hallgatni az esőcseppek koppanása között. Volt, hogy a vihar elmosta a kedvem, de ilyenkor tanultuk meg, hogy a boldogságos pillanatokhoz nem szükséges mindig napsütés. Székelyderzsben a templomba belépve kicsit összeért a múlt és a jelen. A székelyföldi Mini Erdély Parkot ki nem hagyva, nagyobb „pihenőt” tettünk utunk közepén. Élvezettel kerestük a parkban unitárius épületeinket, templomainkat, miközben az „ittthonérzés” lett úrrá rajtunk. Szabadtér, meleg étel, kedves emberek, gyermekkori emlékek felidézése után robogtunk is a baróti, szá-

momra teljesen szokatlan unitárius templomig, ahol szintén elkerült a nyári napsütéses hullám. Ott bent, a burkolt mennyezet alatt vacogva, friss, cukros kalácsot majszolgatva semmiféle furcsa, idegen érzés nem uralkodott bennem. Sőt. Hát nem is lenne miért, hiszen abban a templomunkban is otthon vagyok.

Fél óra múlva – végállomás: Nagyajta. Imate remben, bástyában, templomban vagy a szabad ég alatt aludni? Miért ne?! Itt léptem át a saját határait, itt is értem meg a „feladatra”. Ezen a helyszínen végig búcsúzkodtunk, csak észrevétlenül. Tudtuk jól, hiszen elmondták még az elején: „Ez a csapat, mind a 123 fiatal nem lesz többé így egy táborban, egy helyen. Ez életednek az első és utolsó ilyen utazása.” Próbáltam megkeresni a még nem ismerős táborozó Instagramját, igyekeztem cetlire vetni a legutolsó szerelmeslevelet, minél többnek hagyogatni, hogy hamarosan úgyis találkozunk, torokból megtölteni a vártemplom falait a *Bájos* soraival. Így volt szép, így volt jó, így marad örök emlék, biztos iránytű.

Segítették, segítettek, megláttak, megláttunk, épültünk, formálódtunk, kerestük, s megtaláltuk őt.

Egyházunk hírei

XIV. Egyházköri Találkozó Szabédon – újra együtt a Marosi Egyházkör

Július 5-én tizennegyedik alkalommal rendezték meg a Marosi Unitárius Egyházkör találkozóját Szabédon, ahol a helyiek tizenkét év után ismét házigazdaként láthatták vendégül a kör gyülekezeteit. A hálaadó istentiszteleten Varro-Bodoczi Barna szentgericei lelkész az isteni akarat keresésére és egymás iránti jóindulatra hívta fel a figyelmet.

Miközben a gyerekeket játékos foglalkozások várták a gyermekszobában, a felnőttek közösségi szobákban beszélgethettek, ismerkedhettek a Gondviselés Segélyszervezet és a helyi nőszövetség tevékenységével. A közös ebéd után népdalok, néptánc és a helyi csoportok fellépései tették ünnepivé az alkalmat. A délutáni templomlátogatáson Szabéd történetét és lelki örökségét ismerhették meg az érdeklődők. Az eseményen több mint 250 egyháztagság gyűlt össze, hogy közösen élhessék meg hitüket, és erősítsék az egymáshoz tartozás tudatát.

Hármas ünnep Désfalván amerikai vendégekkel

A désfalvi unitárius közösségben július 12-én felavatták a felújított templomi orgonát, hálát adtak a templom külső restaurálásáért, és megünnepezték az amerikai Belmont városával fennálló testvérgyülekezeti kapcsolat 35. évfordulóját.

Az 1840-ben készült orgonát több mint húsz év után újította fel teljes körűen Pozsár Róbert orgonaépítő. A munkálat költségeihez a belmonti gyülekezet mellett a Bethlen Gábor Alap, a Maros Megyei Tanács, valamint helyi hívek és támogatók is hozzájárultak. Az istentiszteleten András Benedek főjegyző hirdetett ígét, az ünnepségen pedig a helyi közösség örömeire jelen voltak a Belmontból érkezett vendégek is. Az orgona felújítását emléktábla őrzi.

A belmonti delegáció tizenhét tagja többnapos látogatása során bejárta Erdély egyházi és történelmi helyszíneit Tordától Szejkefürdőig. A désfalvi vendégszeretetét is megtapasztalhatták – közös kenyérsütéssel, bográcsoszással, táncszállal (a híres szászcsávási zenészek muzsikájára), és sok meglepetéssel.

Az eseménysorozat egyszerre szólt az épített unitárius örökség megújulásáról, a természetközeli élményekről, a közösségi összefogásról és egy három évtizede élő, kontinenseken átívelő barátság megerősítéséről.

Konfirmandusok az unitárius örökség útján

A Magyar Unitárius Egyház immár hagyományos Konfirmandus Mozgótáborában idén 123 frissen konfirmált fiatal vett részt Erdély és Magyarország minden egyházköréből. A július 14–20. között zajló tábor célja az volt, hogy a résztvevők mélyebben megismerjék az unitárius

örökséget és az egyház életét, valamint a velük egykorú, unitárius társaikat.

A tábor útvonala Kolozsvártól Nagyajtaig vezetett, olyan fontos helyszíneket érintve, mint Torockó, Székelykeresztúr, Székelyderzs, Udvarhely és Barót. A fiatalokat tanulás, közös játékok, beszélgetések és valódi közösségi élmények várták. Még az esős idő sem szegte kedvüket. A program lebonyolítását 12 lelkész és teológus segítette. Hálas köszönet illeti a befogadó egyházközösségeket és lelkipásztorokat, akik idejüket és figyelmüket szánták a fiatalokra. A tábor végére a különböző közegekből érkezők összetartó csapattá váltak, és remélhetőleg az együtt átélt élmények a jövőben igazi kapocsként szolgálnak közöttük.

Tusványos unitárius origója: az 1568 sátor

Idén sem hiányozhatott a Magyar Unitárius Egyház 1568-as sátra a július 22–26. között szervezett Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor (Tusványos) eseménykínálatából. A sátor ismét találkozási ponttá vált: hivatásról, hitről, közösségről és felelősségről szóló beszélgetések sorozata zajlott itt, amelyek a résztvevők személyes történeteinek keresztül mutatták meg, mit jelent a *küldetés* évében küldetésben lenni – lelkészként, pedagógusként, fiatal felnőttként vagy akár döntéshozóként.

Küldetés, kihívás, közösség

A nyitónapi *Szorít az idő!* című játékos beszélgetés nemcsak ismert unitárius személyiségek felfedezését kínálta, hanem a saját küldetésünkkel való szembenézésre is lehetőséget teremtett.

Küldetés vagy kihívás? – tette fel a kérdést a lelkési hivatásról szóló panel, amelyből kiderült, a lelkészek élete messze túlmutat a szószéken. Lelki gondozás, közösség-szervezés, és a leggyakrabban szociális felelősségvállalás is társul a

szolgálathoz. A megújulás lehetőségeiről, a hit és a hagyomány egyensúlyáról is szó esett – őszintén, humort sem nélkülözve. A résztvevők hangsúlyozták: az egyház csak akkor maradhat élő, ha képes valós kérdésekre válaszolni, és közösségeket formálni.

Szórványban lenni: lehetőség és jelenlét

A *Szórvány 2.0* című program a kis közösségek megtartóerejét állította fókuszba – megmutatva, hogy ahol kevesen vannak, ott is lehet erős és élő közösség. Az elhangzott gondolatok szerint a szórvány nem hiányállapot, hanem lehetőség – különösen fiatal lelkészek számára. Itt tanulható meg igazán, mit jelent jelen lenni, emberként kapcsolódni, valódi közösséget építeni. A beszélgetés javaslata egyértelmű: minden kezdő lelkésznek meg kellene tapasztalnia ezt a gyakorlatban.

Hitelesen jelen lenni

A sátor „védjegyévé” vált a *Sörözz a papoddal!* beszélgetéssorozat, amely idén is őszinte, sokszor megindító történeteket hozott felszínre. A lelkési szolgálat gyakran jelent gondoskodást, közvetítő szerepet, de néha határhúzást is. Felmerült a kérdés: meddig lehet adni, és hogyan lehet egyensúlyt találni úgy, hogy az ember ne égjen ki, mégis hitelesen szolgáljon? A válaszokból körvonalazódott: minden lelkész másképp csinálja, de közös bennük a hiteles jelenlét.

Személyes küldetés és szolgálat

A *Személyes küldetés és szolgálat* című beszélgetés két világ találkozását mutatta meg: a diplomácia

és az egyház szolgálata egymástól távolinak tűnik, mégis közös alapokon nyugszik. A résztvevők – Kovács István püspök és Kiss-Parciu Péter helyettes államtitkár – hangsúlyozták, hogy a valódi vezetés nem pozícióhoz, hanem belső iránytűhöz kötődik. Az elhivatottság nem egy kinevezés eredménye, hanem azé, aki hajlandó „egy mérföldnél többet menni”.

A jövő egyháza

A *Reformok és jövőkép* beszélgetés a jövő egyházának vízióját járta körül. Konkrét ötletek is elhangzottak: a gyalogos zarándoklatok, gyereket megszólító játszóterek, testvérgyülekezeti programok bővítése. A technológiai kor kihívásai mellett a hangsúly az emberi kapcsolódásra került, hiszen egy valódi kézfogás továbbra is többet jelent a digitális visszajelzésnél.

Fiatal hangok – a hivatás kezdete

A teológus hallgatók beszélgetése – a *Sörözz a teológusoddal!* program keretében – személyes indíttatásokat, kétségeket és motivációkat tárt fel. A hallgatók szerint a hivatás hitelessége nem a látványos gesztusokon múlik, hanem azon, hogy valaki önazonosan tud-e kapcsolódni másokhoz. A beszélgetésben részt vett Kovács István püspök is, aki megerősítette: ez a hivatás ma is az egyik legszebb, ha van miért és van kiért elindulni.

Együttműködési szerződés aláírása

A 2025-ös Tusványos keretében pénteken rendezték meg a *Számíthatunk egymásra? A társadalom pedagóguspolitikája a holnapután világában/világáért* című panelbeszélgetést az 1568 sátorban. Az esemény kiemelt mozzanataként hivatalos együttműködési megállapodást írt alá a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége és a Magyar Unitárius Egyház. A dokumentumot Kovács István püspök és Burus-Siklódi Botond, a szövetség elnöke látta el kézjeggyel. A megállapodás célja a nevelés és oktatás szellemi és erkölcsi alapjainak megerősítése, közös programok és célkitűzések mentén.

Az aláírást követő panelbeszélgetés központi kérdése az volt, hogyan tudnak együttműködni a társadalom különböző szereplői – iskola, egyház, család, helyi közösségek és politikai dön-

téshozók – annak érdekében, hogy az oktatás értékközpontú, közösségformáló és hosszú távon is fenntartható legyen. A résztvevők hangsúlyozták, hogy a pedagógusok szerepe továbbra is meghatározó, és a nevelés nem zárul le az iskola falain belül: a család és az osztálytársadalom is felelős a következő nemzedékek felkészítéséért és megerősítéséért.

Kovácsnai csoda: így találta meg otthonát a leányegyházközség

Tusványoson az 1568 sátor utolsó – szombati – beszélgetésén egy másfél évszázada dédelgetett álom történetét hallhattuk: azt, hogyan válhat valóra a lehetetlen, ha egy közösség nemcsak álmodik, hanem megtörhetetlen módon hisz egy ügyben.

A kovácsnai unitárius gyülekezetnek nem volt temploma – de volt egy mély, közös vágya, hogy legyen egy hely, amit otthonuknak nevezhetnek. A kezdeti években Kovács István akkor még sepsiszentgyörgyi lelkészként próbált megoldást keresni, ám a nehézségek és kudarcok sorra állták útjukat. A gyülekezet azonban nem adta fel. Amikor Kovács Istvánt püspökké választották, a stafétát Péterfi Zita Ágnes vette át. Négy házat néztek meg, míg végül az utolsónál azt érezték, hogy ez lehet az a hely, ahol megvalósul, amit addig csak reméltek. Csakhogy az épület 67 000 euróba került, miközben az egyházközségnek „mindössze” 18 000 eurója volt. Mégis nekiindultak, mert hittek benne. Csatlakozott hozzájuk Nagy Norbert is segédlelkészként. Azt hitte, egy kis falusi gyülekezet várja majd, de egy sokkal nagyobb feladatot kapott: álmat kellett valóra váltani. A gyűjtések – koncertek, jótékonyági futások, közösségi események – mind-mind többek lettek, mint pénzkeresés: hitvallássá váltak arról, hogy a közösség

ereje képes átlépni a lehetőségek határait. A pénz végül összegyűlt. Az öröm kimondhatatlan volt. Ma már a tervezési szakasznál tartanak. Céljuk egy olyan templom és központ, amely a gyülekezet mellett a város egészének is közösségi teret kínál. A történet mélyebb rétege azonban a hitről, a kitartásról és arról szól, hogyan válik valósággá egy álom, ha egy közösség töretlenül hisz benne.

125 éves az ODFIE

A Van-e létjogosultsága egy vallásos ifjúsági szervezetnek? című beszélgetés egyértelmű választ adott: van. Az ODFIE nemcsak személyes közösségi élményeket, irányt és példaképeket adott a felszólaló fiataloknak, hanem olyan biztonságos közeget is, ahol kipróbálhatták önmagukat, felelősséget vállalhattak, és barátságokat köthettek, amelyek túlmutatnak az egyesületi kereteken. A Z generáció tagjai keresők és elkötelezettek, képesek aktívan alakítani az egyházi és közösségi élet jövőjét is.

Tizedszer találkoztak a küküllői unitáriusok Küküllődombón

Július 19-én Küküllődombó adott otthont a küküllői egyházkör jubileumi találkozásának, amelyen hat egyházközség, a désfalvi és segesvári képviselők vettek részt. Az ünnepi együttlétet Ádamos község református hívei is gazdagították. Az egybegyűlteket Márkos Hunor Elemér esperes, Lőrinczi Lajos közügyigazgató, Miklós Tibor polgármester, valamint a körüli és helyi gondnokok köszöntötték. Az istentisztelet után a Kisgyörgy József férfi dalkör, az asszonyok énekkara, özv. Miklós Jánosné Mária és Bényi Balázs gitárjátéka teremtette meg a hangulatot.

A nap gasztronómiai fénypontja a bográcsos főzőverseny volt. Jó együtt lenni, és még jobb lesz, ha jövőre még többen gyűlünk össze.

Kapocs, amely összeköt – unitárius családi tábor Tusnádfürdőn

Július 31. és augusztus 3. között harmadik alkalommal találkoztak Tusnádfürdőn az unitárius családok a *Kapocs – Unitárius Családos Táborban*. Erdély számos településéről 53 család érkezett, hogy hitben elmélyüljenek, közösségben megújuljanak, és tartalmas, nyugodt napokat töltsenek együtt. Három év alatt sokak számára piros betűs ünnepé vált ez az esemény, amelyhez már nyári szabadságukat is igazítják.

A tábor célja a családok megerősítése és a generációk közötti híd építése volt. A legkisebbeket mesemondás, kézműveskedés, kísérletek és játékos feladatok várták, az ifjúságot szituációs játékok, vitakörök, nemzetközi tanulmányokról szóló előadások és sportprogramok. A szülők előadásai az időgazdálkodásról, a családi és hivatásbeli szerepek összehangolásáról, valamint a kapcsolati mintázatokról szóltak – sok személyes történettel és őszinte beszélgetéssel.

Számos tevékenység hozta össze a különböző korosztályokat: a nyitó és záró istentisztelet, a reggeli áhítatok, a családi vetélkedő, a közös kézműveskedés és az esti elcsendesedések.

A gyertya- és ajakbalzsam-készítés, a barkácsolás és a sportversenyek kézzelfogható emléket és maradandó közös pillanatokat adtak. A szombat esti fénypont Berecz András Kossuth-díjas mesemondó előadása volt.

Kovács István püspök a záró alkalmon így fogalmazott: „Mi, akik itt voltunk, olyanok vagyunk, mint a homokszemek: önmagukban aprók és törékenyek, de ha valami összeköti őket, szilárd egységgé állnak össze. A Kapocs tábor volt számunkra ez a kötőanyag.” Arra biztatott, hogy az itt megélt figyelmet és közösséget ne engedjük el, hanem vigyük tovább a hétköznapi életbe is. A programot a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. és Hargita Megye Tanácsa támogatta.

ODFIóka – beavatás az egylet világába

Július 28–30. között Csehétfalván, a Hagyományos Székely Jövő Központban harmadik alkalommal rendezték meg az ODFIóka – Egyletbeavatást. Az esemény célja, hogy az idén konfirmált fiatalokat hivatalosan is az Országos Dávid Fe-

renc Ifjúsági Egylet tagjaivá avassa, és bevonja őket az egyleti életbe.

A háromnapos találkozón ismerkedős beszélgetések, kreatív műhelymunkák, élőkönyvtár, vetélkedők és gitárestek erősítették a fiatalok unitárius és egyletes identitását. Kiemelt pillanat volt a hivatalos beavatás és az éjszakai áhítat, valamint az ifjúsági istentisztelet, amely lezárta a tábort.

A szervezők reményei szerint az ODFIóka élményei hozzájárulnak ahhoz, hogy minél többen aktív, helyi egyletes közösségekben folytassák a megkezdett utat.

Zengő húron... dallal, imával. Hatodik citeratábor Nagyajtán

Gyönyörű népdalaink az életről szólnak és az életre tanítanak. Letisztult, hamisíthatatlanul őszinte üzenetükben megszólal az évezredek tapasztalat: az élet csodálatos és bátor kihívás, de csak együtt szép.

Július 28. és augusztus 1. között zajlott a hatodik citeratábor Nagyajtán. Fekete Hunor, a sepsiszentgyörgyi Művészeti Népiskola citeratanára főszervezőként olyan lelkes táborvezetőkkel tanított, mint Ördög Ödön, Tasnádi Nóra és Fekete Kincső Hajnal zenetanárok, Fekete Orsolya képzőművészeti tanár, Bihari Edömér és Szotyori Petra egyetemi hallgatók és Kovács Patrik diák. A népdalok világába mondókák, rigmusok vezették be a gyermekeket, akik ezután gyergyói és Nyárád menti népdalokat tanultak, a többnyire Erdővidékről (Nagyajta, Bölön, Köpec, Vargyas, Bardóc, Nagybacon, Bibarcfalva), illetve a Homoród menti Kénosból, Bukarestből és Budapestről érkező gyermekek. A komoly „citerakurzusok” között pihenőre is sor került, amit a késő estébe nyúló vidám közösségi játékok, együtt éneklés fűszereztek.

Gálaműsor zárta a tábort. Ördög Ödön és Tasnádi Nóra szavait Fekete Hunor megnyitója követte, majd Bihari Edömér nagyajtai polgármester és Gáj Nándor, a Kovászna Megyei Tanács alelnöke, végül Fekete Levente helyi lelkész, a Jurta Egyesület elnöke szólt az egybegyűltekhöz. Az énekeket Fekete Hunor furulyával, Ördög Ödön zongorán, kahonnal, Bihari Edömér pedig bőgő citerával kísérte. Nehéz volt a búcsúzás, de az ígéret könnyített rajta: jövőben ugyanitt, ha Isten is úgy akarja!

| FEKETE LEVENTE

Barangoló Isten országában

SZOMBATFALVI ETELKA

Kedves Gyermekek!

Írás közben iskolás éveim jutottak eszembe. Az a nagy izgalom. Csak úgy pörögtek az emlékek, mintha hosszasan dallamot hullámoztak volna. Fogadjatok szeretettel!

Még tart a nap ereje és a nyár melegének örömeit idézi. Óvatosan kezdi el színezní a fákat, nehogy letörjön egy-egy ágat túl korán a szél. Az a nyári szellő mintha erőre lelne, korábban betessékel kintről a bentre. Az elmúlás szirmai lehullanak, keresztül gurulnak a kerten az ősz gyümölcsei. Harapok egyet, már nem szedek meggyet, de szeretnék. Van már téli alma, vele van tele a kamra – jó lesz az iskolában. Tízóráira nem elég a szendvics, belefér a fogócska és a meccs is. Szorongok, feloldódom – ez már bizony az iskola. Tanítják, tanulom az élet receptjeit: matek, magyar, román, biosz – engem a sodromból csak a lustaság, ami kihoz. Maradok nyugodt, figyelek, hallgatok, imát mondok és énekelek, majd a tollammal írom a holnapot.

Feladatok

1. Keresd meg a felsorolt szavakat vízszintesen, függőlegesen vagy átlósan: Gibeon, király, Salamon, bölcsesség, álom, gazdagság, Dávid, élet, Jeruzsálem. Olvasd el az 1Kir 3,1–15 részt, és akkor megérted, hogy így iskolakezdés idején miért ezt a részt választottam.

S	G	T	O	C	Ő	Y	É	Ő	G	M	T	P	H
A	A	U	X	E	L	M	C	Ű	Í	A	R	É	H
L	O	M	Ú	Á	G	I	B	E	O	N	Í	L	R
A	Q	M	R	F	Ő	A	H	K	H	P	W	E	O
M	Ű	I	F	M	R	J	Z	C	M	G	L	T	Í
O	K	W	L	Y	N	W	O	D	H	Ű	F	N	L
N	L	E	B	É	L	Ő	T	O	A	R	V	P	Ú
B	Ö	L	C	S	E	S	S	É	G	G	N	H	N
P	B	X	I	V	I	R	Ő	I	Ő	Í	S	F	R
O	D	Á	V	I	D	D	M	L	W	L	Í	Á	Ű
J	E	R	U	Z	S	Á	L	E	M	U	T	N	G

2. Jegyezd meg az alábbi motivációs üzenetet, és bátran lépd át az iskola küszöbét!

[illegible]

SZEPTEMBER

2025 a küldetés éve

Íme, én elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé: legyetek azért okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok! (Mt 10,16)

Világunkban jól látszik, hogy milyen hamar alakul át a mosoly farkasvicsorítássá. Ami nem talál a korszellemhez, azt kigúnyolják, megcsúfolják, és ha ez nem elég, rágalmazzák, üldözik. Sosem volt ez másképp! Ne felejtsük, Jézust, miután semmi más módon elhallgattatni nem tudták, kivégezte az épp hatalmon levő Róma. Aki a tanítványok ösvényét járja, s mindegyre leleplezi a fonákságot, a kedvességbe bújtatott hamisságot, az ne számítson egyébre, mint farkasokra maga körül. A tanítvány dolga, hogy okos, pontosabban ravasz legyen, mint a kígyó, lássa az ármányt, a gasságot, észrevegye, s ügyesen rámutasson, de nem ártó szándékkal, hanem szelíden. Nem az embert bántva – hisz akkor mi különbség lenne közte és a többi között –, hanem a fonákságot leleplezve. Ezt a kettősséget fejezi ki az unitárius címer is. A kígyó védelme nélkül a galamb kiszolgáltatott, de a galamb belső szelídsége nélkül a kígyó felfalná önmagát. A kettő együtt egy.

| RÁCZ NORBERT ZSOLT